

مرکز پژوهش‌های مطالعات دریایی

سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان تنها مرجع حاکمیتی کشور در امور بندری، دریایی و کشتی‌رانی بازرگانی به منظور ایفای نقش مرجعیت دانشی خود و در راستای تحقق راهبردهای کلان نقشه جامع علمی کشور مبنی بر "حمایت از توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و تسهیل انتقال و انتشار دانش و سامان‌دهی علمی" از طریق "استانداردسازی و اصلاح فرایندهای تولید، ثبت، داوری و سنجش و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی یکپارچه برای نشریات، اختراعات و اکتشافات پژوهشگران"، اقدام به ارایه این اثر در سایت SID می‌نماید.

سازمان بنادر و دریانوردی

بررسی رژیم رسوبگذاری رودخانه ها

مسعود گودرزی ، عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات حفاظت خاک و آبخیزداری کشور

تهران ، صندوق پستی ۱۱۲۶-۱۳۴۴۵ ، تلفن : ۷۰۱۲۴۰۳۹۰ ، فاکس ۹۰۵۷۰۹

پست الکترونیک : scwmrc@neda.net.ir ، aquasoil@neda.net.ir

چکیده

فرسایش و انتقال مواد رسوبی تحت شرایط خاصی انجام می گیرد ، لذا بایستی عوامل موثر در این فرایند شناخته شود . به علاوه تکنیکهای جدید مطرح وساخت منابع آبی ونحوه بهره برداری از تاسیسات آبی که با سرمایه های زیادی ایجاد شده ، نیز می تواند در امر کنترل مستقیم و غیر مستقیم فرسایش ورسوبگذاری مؤثر واقع شود . مطالعه رژیم رسوبی رودخانه ها از جنبه های مختلف حائز اهمیت است . میزان رسوب ورودی به دریاچه ها ، تابعی از میزان بار معلق و بار کف رودخانه های ورودی به دریاچه می باشد . بررسی وضعیت رژیم رسوبی رودخانه ها تعیین کننده وضعیت فرسایشی اراضی بالادست ومشتخص کننده میزان آلودگی نیز می باشد که خود از جنبه های گوناگون اجتماعی اقتصادی اهمیت دارد . بعنوان مثال مسائل زیست محیطی ، مهاجرتها و... را می توان ذکر نمود . همچنین حساسیت سازندها نیز از طریق مطالعه رسوبات رودخانه ها قابل بررسی است . وضعیت کنش ورسوبگذاری رودخانه ها تعیین کننده وضعیت سیلابی رودخانه هاست . زاینده رود ، مهمترین رودخانه فلات مرکزی ایران است . شاخه اصلی زاینده رود که از کوهرنگ سر چشمه می گیرد ،از تعداد زیادی شاخه های فرعی تشکیل شده است که آب شاخه اصلی از این مجموعه تامین می گردد . زاینده رود از جنبه های مختلف حائز اهمیت است . چرا که این رودخانه تامین کننده نیازهای آبی صنایع مختلف بوده وبعلاوه آب مورد نیاز کشاورزی منطقه را تامین می کند .لذا رسوبات وآلودگی مربوطه در همه این سیستمها اختلال ایجاد می کند . در این مقاله سعی شده است با استفاده از یک دوره آماری ۲۳ ساله وضعیت بار رسوبی و رژیم رسوبگذاری شاخه های اصلی زاینده رود بررسی شود .

ICOPMAS

Studying River Sediment Regime

M. Gudarzi., Faculty Member of Soil and Watershed Conservation Research Center

Abstract

Erosion and transfer of sedimentary materials occur under special conditions, and effective factors of this process should be recognized. Also, new techniques and modeling and constructing new water supplies and the way of utilizing the water facilities built with large funds can both directly and indirectly affect the control of erosion and sedimentation. Studying the river sedimentation regime is significant in many aspects. The amount of sediment entering lakes depends on the charges afloat or at the riverbeds flowing into the lake. Studying the regime of the river sediment determines erosion status of upstream lands and the amount of pollution important in many social and economical terms. For instance, ecological discussions, immigrations and so on can be mentioned. Also, the formation sensitivity can be surveyed by studying the river sediment. The behavior and sedimentation status of rivers determines the floodwater status of rivers. Zayandehrood is the most important river of the central Iranian plateau. The main branch of Zayandehrood, springing from Kuhrang, consists of many subsidiary branches that provide the water of the main branch. Zayandehrood is important because this river is the water provider of different industries and moreover, this river provides the water for agriculture industry of this area. Thus, the related sediment and pollution causes problems in all of these systems. In this article, it is tried to investigate the sediment charge and the sedimentation regime status of the main branches of Zayandehrood using a 23-year period of statistics.

Keywords: erosion; sediment regime; river sedimentation; lake systems